

แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

คำนำ

การบริหารความเสี่ยงการทุจริต เป็นหนึ่งในกลไกสำคัญในการป้องกันปัญหาหรือแนวโน้มที่อาจก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตในอนาคต การที่หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการประเมินความเสี่ยงการทุจริตอย่างเป็นระบบ ย่อมเป็นการสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงาน สามารถลดการทุจริตประพฤติมิชอบภายในหน่วยงาน และนำไปสู่การเป็นหน่วยงานใสสะอาด ตามหลักธรรมาภิบาลที่ดี (Good Governance) รวมถึงสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ แผนแม่บทที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มุ่งเน้นให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดภัยการทุจริตและปลอดภัยการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนย่อยที่ ๑ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ มุ่งเน้นการปรับ “ระบบ” เพื่อลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ โดยการพัฒนาเครื่องมือ เพื่อสร้างความโปร่งใส มุ่งเน้น การสร้างนวัตกรรมและมาตรการในการต่อต้านการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต รวมถึงการประเมินความเสี่ยงของการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในทุกรูปแบบ จึงได้จัดทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ กำหนดมาตรการ แนวทาง รวมถึงแผนในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ทั้งนี้ เพื่อผลักดันให้การบริหารความเสี่ยงการทุจริตเป็นไปอย่างมีระบบ ต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิภาพ รวมทั้ง ตอบสนองนโยบายของรัฐในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

กลุ่มนิติการ
สำนักงานเลขาธิการกรม

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก	
สารบัญ	ข	
บทที่ ๑ บทนำ		
๑.๑ หลักการและเหตุผล		๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต		๑
๑.๓ ผลที่คาดว่าจะได้รับ		๒
บทที่ ๒ กรอบแนวคิด นิยามและระเบียบวิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต		
๒.๑ กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต		๓
๒.๒ กรอบแนวคิดการพัฒนาการประเมินเชิงคุณภาพการบริหารจัดการ ความเสี่ยงการทุจริต Corruption Risk Management : CRM		๔
- นิยามประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต		๔
- ปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต		๕
๒.๓ กรอบตามหลักมาตรฐาน Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) และ ISO 37001:2016		5
- COSO 2013		5
- COSO 2017 (COSO ERM 2017)		7
- ISO 37001 : 2016 Anti-bribery Management Systems : ABMS		8
๒.๔ ระเบียบวิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต		๙
บทที่ ๓ แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗		
๓.๑ การระบุความเสี่ยงการทุจริต		๑๐
๓.๒ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต		๑๐
๓.๓ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต		๑๑
- ตารางที่ ๑ ระบุความเสี่ยงการทุจริต (Known Factor และ Unknown Factor)		๑๓
๓.๔ แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต		๑๔
- ตารางที่ ๒ แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต มาตรการและวิธีการดำเนินงาน		๑๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

สำนักงาน ป.ป.ท. ในฐานะเลขานุการศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) จึงได้พัฒนาแนวทางการดำเนินการเพื่อวางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการ โดยขับเคลื่อนการดำเนินการผ่านศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันและลดโอกาสการทุจริต ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำพาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรใสสะอาด นอกจากนี้ สำนักงาน ป.ป.ท. ยังได้มีการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว โดยปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้พัฒนาเกณฑ์การประเมินเชิงคุณภาพ “ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Management Systems : CRMS)” และประยุกต์ใช้ ISO 37001 (Anti-Bribery Management Systems : ABMS) ระบบการจัดการการต่อต้านการให้และรับสินบนในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต โดยขับเคลื่อนให้หน่วยงานภาครัฐมีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต เพื่อป้องกันและลดโอกาสการทุจริตได้อย่างแท้จริง

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ในฐานะส่วนราชการซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงพลังงาน มีภารกิจหลักในการเสนอแนะการกำหนดนโยบายและแผนเกี่ยวกับพลังงานของประเทศ รวมทั้งมาตรการทางด้านพลังงานต่าง ๆ ได้ตระหนักและเห็นว่าการมีมาตรการป้องกันการทุจริต หรือการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริต มาใช้จะสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในหน่วยงานได้ และเป็นการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวคิดหลักธรรมาภิบาลที่ดี (Good Governance) ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะหลักการควบคุมการทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption Control) ในครั้งนี้ จึงได้นำหลักเกณฑ์ในคู่มือข้างต้นมาใช้เป็นกรอบในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของ สนพ. เพื่อเป็นแนวทางในการควบคุม กำกับและลดความเสี่ยงการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติราชการ

อนึ่ง สนพ. ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการอนุมัติ อนุญาต เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. เพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต และให้เข้าใจจุดเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดการทุจริตในการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด สนพ.

๒. สร้างมาตรการควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงการทุจริตใน สนพ. ปรับปรุงกระบวนการหรือกลไกการทำงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต

๓. เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่และบุคลากร ภายในสังกัด สนพ.

๔. เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้เสีย ในระบบธรรมาภิบาลและความซื่อตรงของ สนพ.

๕. เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ มีการบริหารราชการด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้

๑.๓ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน มีแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ เจ้าหน้าที่และบุคลากรภายในสังกัด สนพ. เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงการทุจริต และสามารถนำแนวทางจากแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตมาปรับใช้ในการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้ง สนพ. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีการบริหารราชการ ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้

บทที่ ๒

กรอบแนวคิด นิยามและระเบียบวิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๒.๑ กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาสซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม การควบคุมกำกับ การควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำ ตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle) ตามหลักการและทฤษฎี Triangle Fraud ของ Dr. Ronald R. Cressey (1940) ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาและอาชญาวิทยา ชาวอเมริกัน ได้ให้สมมติฐานไว้ในหนังสือชื่อ Other's People Money

นอกจากหลักการและทฤษฎี Triangle Fraud ของ Dr. Ronald R. Cressey (1940) ยังมีทฤษฎี Four- Sided Diamond Fraud ของ David T.Wolfe and Dana R. Hermanson (2004) และทฤษฎี GONE Theory ของ Leonard J. Brook (2004) โดยหลักทฤษฎีทั้งสามได้กล่าวถึงสาเหตุจูงใจของพฤติกรรมผู้กระทำผิดหรือสิ่งที่จะก่อให้เกิดการทุจริต ตามตารางนี้

Triangle Fraud	Four- Sided Diamond Fraud	GONE Theory
๑. Opportunity	๑. Capability ๒. Opportunity	๑. G-Greed ๒. O-Opportunity
๒. Pressure ๓. Rationalization	๓. Incentive / Motive ๔. Rationalization	๓. N-Need ๔. E-Expectation

คำอธิบายความหมายของคำศัพท์ ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต	
Opportunity	โอกาส เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เอื้ออำนวย มีสิ่งล่อตาล่อใจ เปิดโอกาสที่จะฉกฉวยผลประโยชน์เนื่องจากความบกพร่องหรือจุดอ่อนของระบบงานหรือช่องว่างของกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ทำได้
Pressure	ความกดดัน และแรงกดดันเมื่อเกิดเหตุการณ์คับขันจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ มีความจำเป็นต้องการเงิน
Incentive / Motive	แรงจูงใจ แรงบันดาลใจ มีสิ่งจูงใจ
Capability	ความสามารถ มีความสามารถที่ทำได้ที่เกิดจากอุปนิสัย ความสามารถเฉพาะตัวของผู้ปฏิบัติงาน และลักษณะงานเอื้อประโยชน์ที่จะประพฤติมิชอบและทำการทุจริตได้
Rationalization	มีเหตุผล มีเหตุผลเข้าข้างตนเองว่าสามารถทำได้ คนอื่นยังสามารถทำได้ โดยไม่คิดว่าผิด มีความสามารถและโอกาสที่เกิดจากตำแหน่งหน้าที่
Greed	ความโลภ เกิดความละโมภโลภมาก เห็นคนอื่นทำผิดแล้วไม่ได้รับการลงโทษ จับไม่ได้จึงหลงผิดอยากทำบ้าง ไม่พึงพอใจในสิ่งที่ตนมี
Need	ความต้องการอยากได้ ความต้องการหรือความจำเป็นที่ต้องการใช้เงิน จึงมีแรงกดดันให้ทำทุกสิ่งทำได้เพื่อให้ได้เงินมา
Expectation	ความคาดหวัง คาดหวังว่าสิ่งที่ตนกระทำไม่มีผู้อื่นล่วงรู้ และเอาผิดโร หรือโอกาสที่จะถูกค้นพบการกระทำที่ผิด ถูกจับได้และรับการลงโทษน้อยมาก

(ข้อมูลจากบทความ ผู้ตรวจบัญชีสหกรณ์ มีบทบาทและหน้าที่ในการป้องกันและตรวจสอบการทุจริตในสหกรณ์ ได้อย่างไร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์)

2.2 กรอบแนวคิดการพัฒนาระเบียบเชิงคุณภาพการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต Corruption Risk Management : CRM

การประเมินเชิงคุณภาพการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ต้องเป็นการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาหน่วยงานในเชิงบวกมากกว่าทำให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรู้สึกกังวล ผลการประเมินควรให้แนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนกับหน่วยงานไปในตัว หน่วยงานราชการที่ได้รับการประเมินต้องได้ประโยชน์จากการประเมิน สามารถนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และได้รับประโยชน์ในมุมมองของการสื่อสารภาพลักษณ์องค์กรโดยเฉพาะการแสดงให้เห็นสังคมและสาธารณชนรับรู้หน่วยงานให้ความสำคัญกับการยับยั้งการทุจริต

นิยามประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ด้านที่ ๑ ด้านการอนุมัติอนุญาต : การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการให้บริการภาครัฐ

ด้านที่ ๒ การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ : อำนาจที่ได้มาจากการดำรงตำแหน่งในตำแหน่งหนึ่ง โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในทางมิชอบ

ด้านที่ ๓ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ : โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีที่ทำการประเมินของทุกประเภทงบประมาณได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบเงินอุดหนุนหรือเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น งบกลาง เงินนอกงบประมาณ และโครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

๑) ความมุ่งมั่นของผู้นำองค์กร ในการวางระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตขององค์กร ที่ยอมรับว่าความเสี่ยงการทุจริตมีอยู่จริง หากมีประเด็นการทุจริตต้องยกระดับเป็นบทเรียนเพื่อเรียนรู้และหาแนวทางการบริหารจัดการป้องกันการเกิดซ้ำ กฎเกณฑ์สำคัญที่ช่วยผลักดันให้องค์กรเติบโตไม่ใช้ความสามารถในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงการทุจริต แต่คือการที่ผู้นำองค์กรต้องทำให้เรื่องของการบริหารความเสี่ยงการทุจริต เป็นนโยบายและแนวทางที่ทุกส่วนจะต้องนำไปปฏิบัติ

๒) ความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงการทุจริตในทิศทางเดียวกันของคนในองค์กร

๓) กำหนดกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตอย่างทั่วถึงทั้งองค์กรและกระทำการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ มีตัวแทนผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงการทุจริตต้องมีความเที่ยงธรรม ด้วยการมองจากบุคคลภายนอกมองไปที่กระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน (Outside in) และอาจให้มีผู้แทนจากภายนอก เช่น ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพื่อให้มีมุมมองที่รอบด้าน

๔) มีการเปิดเผยแผนและผลของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตในเว็บไซต์ของหน่วยงาน และมีการสื่อสารภายในหน่วยงาน ติดตามประเมินผลเพื่อวัดประสิทธิผลของแผนบริหารจัดการจัดการความเสี่ยงการทุจริตอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอาจมีการเปลี่ยนแปลง มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้เพียงพอหรือไม่ และมาตรการที่กำหนดไว้ใช้ได้จริงหรือใช้ได้จริง แต่ไม่ได้ผล และสร้างความตระหนัก (Awareness) เรื่องความเสี่ยงการทุจริตในองค์กร

๒.๓ กรอบตามหลักมาตรฐาน Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) และ ISO 37001:2016

๒.๓.๑ COSO 2013

กรอบหลักการควบคุมภายในองค์กร (Control Environment) ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ (Committee of Sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับ มาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ โดยที่ผ่านมา มีการออกแนวทางการควบคุมภายใน เพิ่มเติมอีก ๓ ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อปี ๒๐๐๖ เป็นแนวทางการทำรายงานทางการเงิน Internal Control over Financial Report Guidance for Small Public Companies ครั้งที่ ๒ เมื่อปี ๒๐๐๙ เป็นแนวทาง ด้านการกำกับ ติดตาม Guidance on Monitoring of Internal Control ครั้งที่ ๓ ในปี ๒๐๑๓ เป็นแนวทาง เพิ่มเติมด้านการควบคุม ภายใน Internal Control – Integrated Framework : Framework and Appendices การปรับปรุงในปี ๒๐๑๓ นี้ยังคงยึดกรอบแนวคิดเดิมของปี ๑๙๙๒ ที่กำหนดให้มีการควบคุม ภายใน แต่เพิ่มเติมในส่วนอื่น ๆ ให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มเติมเรื่องการสอดส่องในภาพรวมของ การกำกับดูแลกิจการ ดังนั้น การควบคุมภายใน จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะตอบสนองต่อความ คาดหวังของกิจการในการป้องกันเฝ้าระวังและ ตรวจสอบการทุจริตภายในกิจการ COSO ได้ผลักดันให้กิจการต่าง ๆ ทำการขับเคลื่อน The Three Lines of Defense และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ Internal Control Framework

มาตรฐาน COSO 2013 ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

Source : COSO การควบคุมภายใน 2013

องค์ประกอบที่ ๑ : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

- หลักการที่ ๑ - องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม
- หลักการที่ ๒ - คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล
- หลักการที่ ๓ - คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน
- หลักการที่ ๔ - องค์กร จูงใจรักษาไว้ และจูงใจพนักงาน
- หลักการที่ ๕ - องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ : การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

- หลักการที่ ๖ - กำหนดเป้าหมายชัดเจน
- หลักการที่ ๗ - ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม
- หลักการที่ ๘ - พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต
- หลักการที่ ๙ - ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ : กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

- หลักการที่ ๑๐ - ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
- หลักการที่ ๑๑ - พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม
- หลักการที่ ๑๒ - ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔ : สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

- หลักการที่ ๑๓ - องค์กรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ
- หลักการที่ ๑๔ - มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้
- หลักการที่ ๑๕ - มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕ : กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

- หลักการที่ ๑๖ - ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน
- หลักการที่ ๑๗ - ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและเหมาะสม

กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

Detective : เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบต้อง สอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อสงสัยบางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิด ในส่วนพฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไป มีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่าง ให้การทุจริตเข้ามาได้อีก

Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะอาจเกิดขึ้นและป้องกันป้องปราม ลวงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการลวงหน้า ในอนาคต (Unknown Factor)

๒.๓.๒ COSO 2017 (COSO ERM 2017)

COSO 2017 Enterprise Risk Management integrating with Strategy and Performance มุ่งชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมโยงการทำงานของกลไกการบริหารความเสี่ยงองค์กรเข้ากับกลยุทธ์ และการดำเนินงานขององค์กร ความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นหัวใจสำคัญเพื่อเป็นกลไกในการผลักดันให้องค์กรบริหาร ความเสี่ยงการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Enhancement) ให้กับองค์กร

องค์ประกอบของกระบวนการบริหารความเสี่ยงองค์กร มี ๕ องค์ประกอบ ดังนี้

๑. Governance and Culture (การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร) ประกอบด้วย บทบาทของคณะกรรมการ โครงสร้างการดำเนินงานตามเป้าหมายกลยุทธ์ การกำหนด วัฒนธรรมที่พึงประสงค์ การยึดมั่นต่อค่านิยมองค์กร และการสร้างความเข้มแข็งด้านทุนมนุษย์

๒. Strategy & Objective Setting (กลยุทธ์และวัตถุประสงค์องค์กร) ประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทของธุรกิจ การกำหนดระดับความสามารถในการรับความเสี่ยง การประเมินทางเลือก ของกลยุทธ์จัดการ ความเสี่ยงองค์กร และการวางเป้าประสงค์ทางธุรกิจภายใต้ความเสี่ยง

๓. Performance (เป้าหมายผลการดำเนินงาน) ประกอบด้วย การระบุความเสี่ยง การประเมินระดับ ความรุนแรง การจัดลำดับความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง และการพิจารณาภาพรวมของความเสี่ยงองค์กร ทั้งหมด

๔. Review & Revision (การทบทวนและปรับปรุง) ประกอบด้วย การประเมิน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการบริหารความเสี่ยง การทบทวนความสามารถในการจัดการและระดับความ เสี่ยง และการปรับปรุง พัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงองค์กร

๕. Information, Communication & Reporting (สารสนเทศ การสื่อสาร และการ รายงาน) ประกอบด้วย การใช้สารสนเทศสนับสนุนการบริหารความเสี่ยง การใช้ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ สนับสนุนการบริหารความเสี่ยงและการรายงานความสำเร็จการดำเนินการ รวมทั้งวัฒนธรรมความเสี่ยงที่เกิดขึ้น

สิ่งที่ COSO พยายามมุ่งเน้นนำเสนอในการปรับปรุงนี้ คือการแสดงให้เห็นว่าการบริหาร ความเสี่ยงองค์กรนั้น เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการสร้างคุณค่าผ่านกลยุทธ์และตัวแบบธุรกิจขององค์กรอย่างแท้จริง

“Good risk management and internal control are necessary for long term success of all organizations.” – COSO

(บทความจาก TRIS Academy Club Issue4 January 2018, "Organizational Excellence" โดยดร. สุรเดช จงจวรรณศิริ ผู้อำนวยการ สถาบันวิทยาการจัดการ ทริส คอร์ปอเรชั่น)

การบริหารความเสี่ยงขององค์กร หรือ ERM นั้น เป็นแนวคิดในการบริหารความเสี่ยงแบบใหม่ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดแบบเดิมหลายประการที่สำคัญมี ดังนี้

แบบเดิม	ERM
ทำแยกเป็นส่วน ๆ หรือฝ่าย ๆ	ทำแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กร
บริหารแบบตั้งรับ (รอให้เกิดปัญหาแล้วค่อยแก้ไข)	บริหารแบบเชิงรุก (ป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น)
ทำเป็นครั้งคราวหรือเฉพาะกิจ	ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
มุ่งเน้นด้านลบเพื่อลดความเสียหาย	มุ่งเน้นด้านบวกด้วยการแสวงหาโอกาสที่จะเป็นประโยชน์แก่องค์กร ควบคู่กับด้านลบ

๒.๓.๓ ISO 37001 : 2016 Anti-bribery Management Systems : ABMS

ISO 37001 มาตรฐานระบบการจัดการต่อต้านการติดสินบน (anti-bribery management systems) ซึ่งองค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (ISO International Standardized Organization) ประกาศเมื่อปี ๒๕๕๘ ครอบคลุมตั้งแต่การจัดตั้งระบบ กระบวนการดำเนินการ การอ้าง รักษาและการปรับปรุง พัฒนาระบบการจัดการการติดสินบน ต้องมีการดำเนินการด้วยมาตรการอย่างเป็นระบบที่สมเหตุสมผลเหมาะสมเพียงพอ เพื่อป้องกันการติดสินบนที่ครอบคลุม

โครงสร้าง STRUCTURE OF ISO 37001 STANDARD ประกอบด้วย

๑. Scope ขอบเขต
๒. Normative references การอ้างอิงตามกฎเกณฑ์
๓. Term and Definitions ข้อกำหนดและคำจำกัดความ
๔. Context of organization บริบทขององค์กร
๕. Leadership ความเป็นผู้นำ
๖. Planning การวางแผน
๗. Support การสนับสนุน
๘. Operation การทำงาน
๙. Performance Evaluation การประเมินผลการปฏิบัติงาน
๑๐. Improvement การปรับปรุง

ในส่วนโครงสร้างของ ISO 37001 ข้อ ๔ ได้กำหนดให้มีหลักการประเมินความเสี่ยงการติดสินบน (Bribery Risk Assessment)

๒.๔ ระเบียบวิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเชิงคุณภาพระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Management Systems : CRMS) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

สัดส่วนและน้ำหนักคะแนน			
ตัวชี้วัด	น้ำหนัก/ คะแนน	ตัวชี้วัด ย่อย	จำนวนข้อ ที่ทำการ ประเมิน
๑) แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๖๐		
๑.๑ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Risk criteria)	๕	๔	๘
๑.๒ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Risk identification)	๒๕		
๑.๓ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๒๕		
๑.๔ การรับรองแผนและการเปิดเผยข้อมูล	๕		
๒) ผลการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๔๐		
๒.๑ การรายงานผลและการเปิดเผยข้อมูล	๕	๒	๒
๒.๒ ผลการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	๓๕		
รวม	๑๐๐	๖	๑๐

ระดับผลการประเมินเชิงคุณภาพ ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Management Systems : CRMS)	
Excellent : E (ดีเยี่ยม)	สูงกว่า ๘๐ คะแนน
Good : G (ดี)	ระหว่าง ๖๑ - ๗๙ คะแนน
Pass : P (ผ่าน)	ระหว่าง ๕๐ - ๖๐ คะแนน
Upgrade : U (ปรับปรุง)	ต่ำกว่า ๕๐ คะแนน

บทที่ ๓

แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

จากคู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Assessment) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ท. ได้กำหนดให้ สนพ. ดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ ในกรณีนี้ เพื่อเป็นการเน้นย้ำในการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ในสังกัด สนพ. ให้มีความโปร่งใสเป็นธรรมในการปฏิบัติราชการ รวมถึง การปรับปรุงกลไกการทำงาน และสร้างมาตรการควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงการทุจริต และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานใน สนพ. ดังนั้น จึงได้พิจารณาและวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อการทุจริต โดยเลือกกระบวนการ “กระบวนการเบิกค่าเช่าบ้านของข้าราชการ สนพ.” เพื่อนำมาทำการประเมิน วิเคราะห์ และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของ สนพ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๓.๑ การระบุความเสี่ยง

ประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริต ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ด้าน

- ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
- ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณ

๓.๒ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

หลักเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน พิจารณาจาก ๒ ปัจจัย ได้แก่

๑. ด้านโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ซึ่งจะพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

๒. ด้านผลกระทบ (Impact) เป็นการวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

ทั้งนี้ เนื่องจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของ สนพ. เป็นการประเมินความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินและเกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

เกณฑ์	โอกาส (Likelihood)				
	๑	๒	๓	๔	๕
เกิดเหตุการณ์ทุจริตในกระบวนการเบิกค่าเช่าบ้านของข้าราชการ สนพ.	มีโอกาสเกิดขึ้นยาก	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยครั้ง	มีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง	มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง	มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ

เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)

เกณฑ์	ผลกระทบ (Impact)				
	1	2	3	4	5
ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากการทุจริตในกระบวนการเบิกค่าเช่าบ้านของข้าราชการสนพ.	สร้างความไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงานนาน ๆ ครั้ง	สร้างความไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงานบ่อยครั้ง	ก่อให้เกิดบรรยากาศในการทำงานที่ไม่เหมาะสม	ถูกลงโทษทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง	ถูกลงโทษทางวินัยร้ายแรง

เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาสเกิด	ผลกระทบ				
	1	2	3	4	5
5	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
4	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
3	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
2	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
1	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ความหมายของระดับความรุนแรง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก

๓.๓ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Risk Identification)

กระบวนการเบิกค่าเช่าบ้านของข้าราชการ สนพ. ที่อาจพบความเสี่ยงต่อการทุจริต มีดังนี้

ตารางที่ ๑ แบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ให้คะแนนความเสี่ยงและระดับความเสี่ยง (แยกตามสี)

ลำดับ ที่	ขั้นตอน การดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับ ความ เสี่ยง
๑	ข้าราชการผู้มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน ยื่นแบบ ๖๐๐๕ ขอรับค่าเช่าบ้าน พร้อมหลักฐาน	ข้าราชการพักอาศัยในบ้าน พ่อแม่ หรือบุคคลอื่น โดยไม่มี การเช่าจริง และทำสัญญาเช่า ปลอมเพื่อนำมาใช้สิทธิเบิก ค่าเช่าบ้าน	๒	๕	๑๐	สูงมาก
๒	ผู้มีอำนาจรับรองการมีสิทธิให้เบิก ค่าเช่าบ้าน	- ไม่มี -	-	-	-	-
๓	เจ้าหน้าที่กลุ่มการคลัง ตรวจสอบ สิทธิ และหลักฐานการเบิกค่าเช่า บ้าน พร้อมเสนอหัวหน้าหน่วยงาน ของรัฐหรือผู้ได้รับมอบหมาย แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ข้อเท็จจริง	เจ้าหน้าที่กลุ่มการคลังเรียก รับผลประโยชน์ หรือสินบน ในระหว่างการตรวจสอบ เอกสาร หลักฐานประกอบ การพิจารณา	๑	๕	๕	สูง
๔	หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือ ผู้ได้รับมอบหมายแต่งตั้ง คณะกรรมการไม่น้อยกว่า ๓ คน เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง	- ไม่มี -	-	-	-	-
๕	คณะกรรมการตรวจสอบ ข้อเท็จจริง จัดทำรายงานผลการ ตรวจสอบสภาพบ้าน	คณะกรรมการฯ ไม่ได้ไปตรวจ สภาพบ้าน และจัดทำรายงาน ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง	๑	๕	๕	สูง
๖	หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ ได้รับมอบหมาย อนุมัติการมีสิทธิ เบิกค่าเช่าบ้าน	- ไม่มี -	-	-	-	-
๗	เจ้าหน้าที่กลุ่มการคลัง ส่งคืน สำเนาแบบขอรับค่าเช่าบ้าน (แบบ ๖๐๐๕) ให้แก่ข้าราชการผู้มีสิทธิ เบิกค่าเช่าบ้าน	- ไม่มี -	-	-	-	-

ลำดับ ที่	ขั้นตอน การดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับ ความ เสี่ยง
๘	ข้าราชการผู้ได้รับอนุมัติสิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน ยื่นแบบขอรับค่าเช่าบ้าน (แบบ ๖๐๐๕) ที่ได้รับอนุมัติ และแบบขอเบิกเงินค่าเช่าบ้าน (แบบ ๖๐๐๖) พร้อมหลักฐานการชำระเงิน	ข้าราชการทำหลักฐานหรือใบเสร็จปลอม หรือขอเบิกค่าเช่าบ้านเกินกว่าที่จ่ายจริง	๒	๕	๑๐	สูงมาก
๙	เจ้าหน้าที่กลุ่มการคลัง ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐานการเบิก พร้อมทำใบสำคัญขอเบิกเงินเสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ได้รับมอบหมายอนุมัติเบิกจ่ายเงิน	เจ้าหน้าที่กลุ่มการคลังเรียกรับผลประโยชน์ หรือสินบน ในระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร หลักฐานการเบิก	๑	๕	๕	สูง
๑๐	หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ได้รับมอบหมายอนุมัติเบิกจ่ายเงินค่าเช่าบ้านของข้าราชการ	- ไม่มี -	-	-	-	-

จากตารางที่ ๑ เห็นได้ว่าขั้นตอนการดำเนินงานของกระบวนการเบิกค่าเช่าบ้านของข้าราชการ สนพ. สามารถแบ่งเป็นขั้นตอนได้ทั้งหมด ๑๐ ขั้นตอน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานที่อาจเข้าข่ายความเสี่ยงการทุจริต จำนวน ๕ ขั้นตอน ได้แก่

๑. ขั้นตอนการยื่นหลักฐานของข้าราชการเพื่อขออนุมัติสิทธิการเบิกค่าเช่าบ้าน จากการประเมินเห็นว่ากรณีดังกล่าวข้าราชการอาจพักอาศัยในบ้านพ่อแม่หรือบุคคลอื่น โดยไม่มีการเช่าจริง และทำสัญญาเช่าปลอม เพื่อนำมาใช้ขออนุมัติสิทธิการเบิกค่าเช่าบ้าน โดยในขั้นตอนนี้ได้ Risk Score ระดับสูงมาก เนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยมาก และในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาไม่พบกรณีดังกล่าวใน สนพ. แต่หากเกิดขึ้นย่อมส่งผลให้ผู้กระทำถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง

๒. ขั้นตอนการตรวจสอบสิทธิ และหลักฐานการเบิกค่าเช่าบ้าน พร้อมเสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ได้รับมอบหมาย แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้เจ้าหน้าที่กลุ่มการคลัง อาจเรียกรับผลประโยชน์หรือสินบนในระหว่างการตรวจสอบเอกสาร หลักฐานประกอบการพิจารณา โดยในขั้นตอนนี้ได้ Risk Score ระดับสูง เนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวมีโอกาสเกิดขึ้นได้ยาก และในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาไม่พบกรณีดังกล่าวใน สนพ. แต่หากเกิดขึ้นย่อมส่งผลให้ผู้กระทำถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง

๓. ขั้นตอนการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง จัดทำรายงานผลการตรวจสอบสภาพบ้าน จากการวิเคราะห์และคาดการณ์เห็นว่า คณะกรรมการฯ อาจไม่ได้ไปตรวจสอบสภาพบ้าน แต่มีการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยในขั้นตอนนี้ได้ Risk Score ระดับสูง เนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวมีโอกาสเกิดขึ้นได้ยาก และในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาไม่พบกรณีดังกล่าวใน สนพ. แต่หากเกิดขึ้นย่อมส่งผลให้ผู้กระทำถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง

๔. ขั้นตอนที่ข้าราชการผู้ได้รับอนุมัติสิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน ยื่นแบบขอรับค่าเช่าบ้าน (แบบ ๖๐๐๕) ที่ได้รับอนุมัติ และแบบขอเบิกเงินค่าเช่าบ้าน (แบบ ๖๐๐๖) พร้อมหลักฐานการชำระเงิน สามารถประเมินได้ว่า อาจมีการจัดทำหลักฐานหรือใบเสร็จปลอม หรือขอเบิกค่าเช่าบ้านเกินกว่าที่จ่ายจริง สำหรับขั้นตอนนี้ได้ Risk Score ระดับสูงมาก โดยแม้เหตุการณ์ดังกล่าวจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยมาก และในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาไม่พบกรณีดังกล่าวใน สนพ. แต่หากเกิดขึ้นย่อมส่งผลให้ผู้กระทำถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง

๕. ขั้นตอนการดำเนินงานตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐานการเบิก พร้อมทำใบสำคัญของเบิกเงินเสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้ได้รับมอบหมายอนุมัติเบิกจ่ายเงิน สามารถประเมินได้ว่าเจ้าหน้าที่กลุ่มการคลังอาจเรียกรับผลประโยชน์หรือสินบน ในระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร หลักฐานการเบิก โดยในขั้นตอนนี้ได้ Risk Score ระดับสูง เนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าวมีโอกาสเกิดขึ้นได้ยาก และในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาไม่พบกรณีดังกล่าวใน สนพ. แต่หากเกิดขึ้นย่อมส่งผลให้ผู้กระทำถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง

๓.๔ แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต

จากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นได้ สนพ. จึงได้พิจารณาดำเนินการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต โดยกำหนดมาตรการและวิธีการดำเนินการ เพื่อเป็นการป้องกันและเฝ้าระวังความเสี่ยงทั้ง ๕ ขั้นตอนดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ชื่อกระบวนการ กระบวนการเบิกค่าเช่าบ้านของข้าราชการ สนพ.					
ความเสี่ยง	มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
ข้าราชการผู้มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน พักอาศัยในบ้านพ่อแม่ หรือบุคคลอื่น โดยไม่มีการเช่าจริง และทำสัญญาเช่าปลอม เพื่อนำมาใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน	ในขั้นตอนการขออนุมัติเบิกค่าเช่าบ้าน กำหนดให้ข้าราชการที่มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน ต้องยื่นแบบ ๖๐๐๕ พร้อมแสดงหลักฐาน ได้แก่ - สัญญาเช่า - หลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ในบ้านของเจ้าของบ้านเช่า - สำเนาบัตรประจำตัวผู้เสียภาษี หรือสำเนาบัตรประชาชนของผู้ให้เช่า	จัดทำแบบตรวจสอบ (Check List) เอกสาร หรือหลักฐานการขออนุมัติเบิกค่าเช่าบ้าน	ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง กรกฎาคม ๒๕๖๗	ไม่ใช้งบประมาณ	กลุ่มนิติการ และกลุ่มการคลังสำนักงานเลขาธิการกรม

แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗
ชื่อกระบวนการ กระบวนการเบิกค่าเช่าบ้านของข้าราชการ สนพ.

ความเสี่ยง	มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	ผู้รับ ผิดชอบ
เจ้าหน้าที่กลุ่มการคลัง เรียกรับผลประโยชน์ หรือสินบน ในระหว่าง การตรวจสอบเอกสาร หลักฐานประกอบการ พิจารณาการรับสิทธิเบิก ค่าเช่าบ้าน	จัดให้มีการประเมินการปฏิบัติ งานของเจ้าหน้าที่ และกำหนด ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ที่ชัดเจน	จัดทำคู่มือการเบิก ค่าเช่าบ้านของ ข้าราชการ พร้อม Flow Chart กระบวน การเบิกค่าเช่าบ้าน และกำหนดระยะ เวลาแต่ละขั้นตอน ให้ชัดเจน	ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง กรกฎาคม ๒๕๖๗	ไม่ใช่ งบประมาณ	กลุ่มนิติการ และ กลุ่มการคลัง สำนักงาน เลขานุการกรม
คณะกรรมการตรวจสอบ ข้อเท็จจริง ไม่ได้ไปตรวจ สภาพบ้าน และจัดทำ รายงานผลการตรวจสอบ ข้อเท็จจริง	รายงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบ ต้องปรากฏการ บันทึกภาพถ่ายคณะกรรมการ ขณะไปตรวจสอบสภาพบ้าน และสภาพสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ข้างเคียง	จัดทำแบบรายงาน การตรวจสอบสถานที่	ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง กรกฎาคม ๒๕๖๗	ไม่ใช่ งบประมาณ	กลุ่มนิติการ และ กลุ่มการคลัง สำนักงาน เลขานุการกรม
ข้าราชการผู้ได้รับอนุมัติ สิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน ยื่น เบิกค่าเช่าบ้านโดยการ ทำหลักฐานหรือใบเสร็จ ปลอม หรือขอเบิกค่าเช่า บ้านเกินกว่าที่จ่ายจริง	แจ้งหลักเกณฑ์/องค์ประกอบ ของใบเสร็จรับเงิน ที่ใช้สำหรับ การเบิกค่าเช่าบ้านและเน้นย้ำ เจ้าหน้าที่ให้ตรวจสอบ หลักฐานดังกล่าวโดยต้อง สอดคล้องกับสิทธิที่ได้รับการ อนุมัติการเบิกค่าเช่าบ้าน	จัดทำคู่มือการเบิก ค่าเช่าบ้านของ ข้าราชการ พร้อม Flow Chart กระบวน การเบิกค่าเช่าบ้าน และกำหนดระยะ เวลาแต่ละขั้นตอน ให้ชัดเจน	ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง กรกฎาคม ๒๕๖๗	ไม่ใช่ งบประมาณ	กลุ่มนิติการ และ กลุ่มการคลัง สำนักงาน เลขานุการกรม
เจ้าหน้าที่กลุ่มการคลัง เรียกรับผลประโยชน์ หรือสินบน ในระหว่าง การตรวจสอบความ ถูกต้องของเอกสาร หลักฐานการเบิก	จัดให้มีการประเมินการปฏิบัติ งานของเจ้าหน้าที่ และกำหนด ระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ ชัดเจน	จัดทำคู่มือการเบิก ค่าเช่าบ้านของ ข้าราชการ พร้อม Flow Chart กระบวน การเบิกค่าเช่าบ้าน และกำหนดระยะ เวลาแต่ละขั้นตอน ให้ชัดเจน	ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึง กรกฎาคม ๒๕๖๗	ไม่ใช่ งบประมาณ	กลุ่มนิติการ และ กลุ่มการคลัง สำนักงาน เลขานุการกรม

หมายเหตุ ตามตารางที่ ๒ ความเสี่ยงในลำดับที่ ๑ และ ๕ มีลักษณะความเสี่ยงและมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเหมือนกัน

บันทึกข้อความ พ.ศ. ๒๕๖๗/๕๓

เลขานุการกรม	385
เลขรับ	
วันที่	23 ม.ค. 2567

ส่วนราชการ... กลุ่มนิติการ... สำนักงานเลขานุการกรม โทร. ๐ ๒๖๑๒ ๑๕๕๕ ต่อ ๓๓๙

ที่ พน ๐๖๐๑.๖/ว... วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง... แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

ผ่าน เลขานุการกรม *ม.ค. ๒๐๖๗*

เรื่องเดิม

ตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน ได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๒๐๙/๑๙๗๙ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖ แจ้งว่า สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ได้แจ้งกรอบแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ พร้อมขอให้หน่วยงานในสังกัด/กำกับ ดำเนินการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตและรายงานผลการดำเนินการตามแผนฯ ซึ่งต่อมาศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงพลังงาน ขอให้สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน จัดทำ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยคัดเลือกกระบวนการ/โครงการ ตามแบบฟอร์มที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด และให้จัดส่งแบบการประเมินความเสี่ยงดังกล่าวทางไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ที่ acoc@energy.go.th ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด คือ รอบที่ ๑ ภายในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ รอบที่ ๒ ภายในวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๗ เพื่อศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงพลังงาน จะได้รวบรวมข้อมูลส่งสำนักงาน ป.ป.ท. ต่อไป นั้น (เอกสารแนบ ๑)

ข้อเท็จจริง

๑. คู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Assessment) ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงาน ป.ป.ท. ได้กำหนดให้สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ดำเนินการจัดทำ แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ (เอกสารแนบ ๒)

๒. กลุ่มนิติการ สำนักงานเลขานุการกรม ได้มีหนังสือ ที่ พน ๐๖๐๑.๖/ว ๕๗๙ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ แจ้งหน่วยงานภายในสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน พิจารณาคัดเลือกกิจกรรม/โครงการ ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงาน เพื่อนำมาจัดทำ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามข้อกำหนดของ สำนักงาน ป.ป.ท. (เอกสารแนบ ๓)

๓. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ประชาสัมพันธ์คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ หรือการประเมิน ITA ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ให้หน่วยงานภาครัฐทราบ จากคู่มือดังกล่าว มีการกำหนดการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน (O30) ซึ่งถือเป็นภารกิจใหม่สำหรับการประเมิน ITA ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยต้องแสดงผลการประเมิน ความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ตามภารกิจของหน่วยงาน อย่างน้อยประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้ (๑) การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก ในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ (๒) การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ (๓) การจัดซื้อจัดจ้าง และ (๔) การบริหารงานบุคคล (เอกสารแนบ ๔)

ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

กลุ่มนิติการ สำนักงานเลขานุการกรม ขอเรียนว่า

๑. แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ได้นำกระบวนการการเบิกค่าเช่าบ้านของข้าราชการ สนพ. ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกลุ่ม การคลัง มาใช้สำหรับจัดทำแผนตามที่สำนักงาน ป.ป.ท. กำหนด รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ ๕

๒. สำหรับ ...

๒. สำหรับการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามหลักเกณฑ์แบบตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ ข้อ ๐๓๐ ของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ได้ดำเนินการพิจารณานำกระบวนการ ๓ กระบวนการ อันได้แก่

- การเบิกค่าเช่าบ้านของข้าราชการ สนพ.
- การจัดซื้อจัดจ้าง
- การคัดเลือกให้ข้าราชการหรือบุคลากรในหน่วยงานเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ

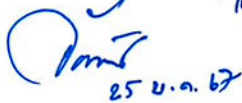
มาใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ รวมทั้ง เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดทำข้อมูลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ของสำนักงาน ป.ป.ช. รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ ๖

ในการนี้ จึงเห็นควรพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ และการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ทั้งนี้ สำหรับแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตฯ ได้จัดทำแบบรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามที่ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงพลังงานกำหนด และหนังสือถึงปลัดกระทรวงพลังงาน มาพร้อมนี้ด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบด้วยแล้วขอได้โปรดดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วยจะขอบคุณยิ่ง

- ๑) เห็นชอบแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ และการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗
- ๒) ลงนามในหนังสือถึงปลัดกระทรวงพลังงาน
- ๓) ลงนามในแบบรายงานแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต
- ๔) มอบหมายศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดำเนินการนำข้อมูลในข้อ ๑) และข้อ ๓) เผยแพร่บนเว็บไซต์ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

เห็นชอบ / ลงนามแล้ว / น.ก. ป.ร.๗๑๑
เก็บไว้ที่ ๗๑๑/๖๖๖

25 ม.ค. ๖7

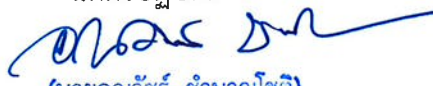
(นายวิรัตน์ เกียรติเฟื่องฟู)

ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน

(นางสาวสุรัสวดี ไส่สภาการ)

นิติกรปฏิบัติการ

(นายอนวัชร จันทนา)

นิติกรชำนาญการพิเศษ

ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มนิติกร